

Кесте 1 - Материалдық емес активтерді тану және бағалау

Сатып алу тәсілі	Бағалау (құнды анықтау)
Құрылтайшылардың олардың салымдарының шотына жарғылық капиталға салуы	Егер заңда басқалай көзделмесе, тараптардың келісімі бойынша
Жеке немесе заңды тұлғалардан сатып алу	Сатып алған материалдық емес активтерді пайдалануға дайын жағдайға дейін жеткізуге жұмсалған нақты шығындар бойынша
Өтеусіз иелікке алу	Пайдалануға дейін жеткізу шығындарын ескере отырып, кіріске алу күніндегі ағымдағы құны бойынша

Отандық және шетелдік ғалымдарды зерттеу негізінде материалдық емес активтерді орналастырудың келесідей алгоритмін ұсынуға болады:

1. Материалдық емес активтерді, оның ішінде интеллектуалды өнімді анықтау және түгендеу жүргізу, нарықтың ықтимал сегменттерін анықтау (пайдаланушылар, алушылар, инвесторлар)

2. құрылымдық бөлімшелер мен бизнес-жобаларды анықтау (осы активтерді пайдалануға болатын немесе пайдаланылатын процестер, сондай-ақ сатып алынған бәсекелестік артықшылықтардың түрлері)

3. салыстырмалы талдау негізінде нақты материалдық емес активтердің өмірлік циклын болжау, өмірлік цикл кезеңдері бойынша пайдалы қызмет мерзімі мен нарықтық құнын сараптамалық бағалауды жүзеге асыру.

ҚОЛДАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Асанова, А. Бухгалтерлік есеп негіздері [Текст] : оқу-зертханалық практикум/ Астана: Фолиант, 2014. - 160 б. http://lib.ineu.kz/CGI/irbis64r_11/cgiirbis_64.
2. Әбдішүкіров С.Р., Мырзалиев Б.С. «Бухгалтерлік есеп» 2009 ж, Алматы.
3. Әбділманапов Ә.Ә «Тауарлы материалдарды босалқыларды бағалау әдісі». «Бухгалтер бюллетені» № 7 2000 жыл. 14-17 бет
4. Кабылова Н., Доспалинова Ш., Оразалинов Е. «Бухгалтерлік есеп» 2011ж, Астана.
5. Құдайбергенов Н.А. «Бухгалтерлік есеп принциптері», 2011 ж, Алматы.
6. Назарова В. Л. «Тауарлардың жарамсыздығын есепке алу». - «Бухгалтер бюллетені» №13 - 12 бет.
7. Нұрсейтов Е.О. «Ұйымдағы бухгалтерлік есеп», 2012ж, Алматы.

РЕЗЮМЕ

В статье рассматривается международные опыт учета нематериальных активов. Также рассмотрены основные принципы, правила и расчеты учета нематериальных активов за рубежом. Нематериальные активы это запасы сырья для использования в производстве или работе и услугах, полуфабрикаты и детали, для которых закупаются полезные ископаемые, топливо, упаковочные материалы, запасные части и другие материалы.

RESUME

The article discusses international experience in accounting for intangible assets. The basic principles, rules and calculations of accounting for intangible assets abroad are also considered. Non-material assets are stocks of raw materials for use in production or work and services, semi-finished products and parts for which minerals, fuel, packaging materials, spare parts and other materials are purchased.

ӘОЖ 336.717.061

Хабдрахманова Г.А., БУА-31

Ғылыми жетекшісі: **Аймешева Ж.А.**, аға оқытушы

Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық –техникалық университеті, Орал қ.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЕКІНШІ ДЕҢГЕЙДЕГІ БАНКТЕРІНДЕГІ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Аннотация

Мақала банк саласындағы инновациялық технологияларға арналған. Коммерциялық банктердегі инновациялық өнімдер мен қызметтер банк қызметінің негізгі бөліктерінің бірі және

қаржы институтын дамытудағы қозғаушы тетік болып табылады. Әлемдегі жетекші банктер идеясы Blockchain технологиясы сипатталған, оның мәні аударымдарды пайдаланушылар анонимді, жылдам және арзан өндіре алады

Түйін сөздер: банк, клиент, өнім, дәстүрлі қызмет, сандық қызмет көрсету арнасы.

Қазіргі уақытта банк клиенттерін қызметтердің кең таралған жиынтығымен таң қалдыруға болмайды, олар стандартты емес инновациялық өнімдер мен қызметтерді пайдалануға барынша мүдделі, бұл оларды тарту, сондай-ақ бәсекелестердің саны күн сайын өсіп келе жатқан күрделі нарықтық жағдайда банкті одан әрі дамыту үшін жаңа технологияларды енгізу қажет дегенді білдіреді.

Банктегі инновациялар бүгінгі күні табысты және тұрақты экономикалық өрлеу үшін шешуші сәт болып табылады. Технологиялар экспоненциалды түрде дамып келеді, атап айтқанда цифрлық технологиялар дамып келеді, сондықтан кез-келген банк жүйесінің қазіргі даму кезеңдері қатаң бәсекелестік жағдайында жүреді және көптеген салалар кең ауқымды трансформацияны бастан кешуде.

Банк технологиясы-бұл несие ұйымының тиімді жұмысын қамтамасыз ету үшін оңтайлы басқару шешімдерін қабылдауға мүмкіндік беретін жаңа сапалы ақпарат алу үшін заманауи технологиялық байланыс құралдары мен компьютерлік технологияны қолдана отырып, бастапқы деректерді түрлендіру процесі [1].

Инновациялық үдеріс — идеяның инновациялық тауарға айналуы, яғни инновациялық жобаны іске асыру үдерісі. Инновациялық жобаның мақсаты — жаңа технологиялық, техникалық, ақпараттық, экономикалық, ұйымдастырушылық жүйені құру немесе қолданыста бар жүйені өзгерте отырып, ресурстар шығынын азайтып, тауар сапасын тамырымен жақсарту арқылы жоғары тиімділік пен экономикалық өсуге қол жеткізу. Индустриялық өндірістің тұрақты өсу тенденцияларын нығайту және оның құрылымдық өзгерістерін жақсарту үшін отандық индустрияны дамыту мәселелерін кешенді түрде шешу бағдарын қарастыратын, 2015 жылға дейінгі мерзімге арналған жаңа мемлекеттік индустриялық-инновациялық саясатты ұстанып, жүзеге асыру мүмкін болды. Өйткені, мұндай әрекет индустрия саясатына кешендік сипатты бере отырып, осы саланың даму деңгейі мен қазіргі жағдайын қалыптастыру мақсатын көздеген саясаттарды орындау барысында қателіктер мен кемшіліктердің пайда болуын тежеуге мүмкіндік берді [2].

Тұрақты инновациялар саясаты банк бизнесінің экономикалық дамуының маңызды элементі болып табылады. Банктік инновацияны дамытудың жетекші тенденциялары клиентке жеке көзқарас қалыптастыруға бағытталған, оның қызмет көрсету жылдамдығы мен сапасы, ең алдымен, қызмет көрсету және сапа сипаттамаларына ие. Бұл банктердің инновациялық дамуының негізгі катализаторы болып табылатын клиент. Клиенттердің талаптары мен қажеттіліктерін ұсыну және инновациялық қызметтер мен өнімдердің пайда болуы үшін тетік болып табылады.

Инновациялық өнімдерге банкте әлі қолданылмаған, бірақ жалпы жаңалығымен ерекшеленетін банк өнімдерін де жатқызуға болады, дегенмен олар әлемдік тәжірибеде және бірқатар басқа банктерде қолданылады.

Мақала тақырыбының өзектілігі адамдардың өмір салтындағы жаңалықтарға байланысты бәсекеге қабілеттілікті сақтау үшін жаңа банктік өнімдер мен қызметтерді енгізу қажеттілігімен анықталады. Басқаша айтқанда, банк үшін әрдайым клиент-қозғалтқыш қажет, оның қалауын банк әрдайым орындауы керек және соның арқасында инновациялық өнім мен қызмет енгізіледі.

Осындай бірқатар клиенттердің болуына сүйене отырып, банк үнемі жаңа әзірлемелерді, өнімдер мен идеяларды іздеуде. Клиенттердің барлық ұсыныстары мен тілектері — бұл салынған іргетас, ол кейіннен банк үшін іске асыру мақсатына айналады.

Қазіргі банктік басқару құралдары қызмет көрсетудің интерактивтілігіне, операциялық қызметті азайтуға және күннің орналасқан жері мен уақытына қарамастан жұмыс істеуге назар аударады, өйткені бүгінгі таңда клиенттер жүйелердің экстерриториясы мен үздіксіздігіне қызығушылық танытады.

Күн сайын электронды және мобильді банкингті пайдаланушылардың саны экспоненциалды түрде өсуде, көптеген адамдар үйден шықпай-ақ қаржылық операциялардың ыңғайлылығын түсінеді. Осыған сүйене отырып, дамыған елдердегі банк филиалдарының саны үнемі азайып келеді. Мысалы, АҚШ-та соңғы 6-7 жылда 5 000-ға жуық бөлімше жабылды. Сонымен қатар, АҚШ-тың он Банкінің әрбір тоғызыншы бөлігі алдағы бес жылда олардың филиалдық желілері кем дегенде 10% - ға

қысқара бастайды деп санайды. Көптеген елдерде қолма-қол ақшаны пайдалану азаяды, қалталар мен әмияндардағы монеталар мен түрлі вексельдердің көп мөлшері адамдарды қолайсыздыққа әкеледі [3].

Бүгінгі таңда ірі мегаполистердің тұрғындары үшін контактісіз карта жүйелерін қолдану күнделікті болып отыр. Швецияда қолма-қол ақшадан толық бас тарту мәселесі бұрыннан талқыланып келеді. Қолма-қол ақшаның танымалдылығының төмендеуі, соңғы мәліметтер бойынша, шведтердің айналымындағы қолма-қол ақшаның үлесі ЖІӨ-нің тек 2% - ын құрайды.

2018 жылдың бірінші жартысында электрондық ақшаны енгізу болжанып отыр, деп хабарлайды LS РБК-ға сілтеме жасап. Басылымның мәліметінше, әлемдегі ең ірі банктер — испан Santander, швейцариялық UBS, неміс Deutsche Bank, Британдық iCAP брокері және американдық Bank of New York Mellon Corporation жаңа электрондық валютаны шығармақшы. Валюта биткоиндерде есеп айырысу жүргізу кезінде пайдаланылатын блокчейн (blockchain) технологиясына негізделеді. Blockchain технологиясының идеясы пайдаланушылар транзакцияларды тезірек және арзан ете отырып, аударымдардың қайтарылмау шарттары бойынша делдалдарсыз анонимді төлемдер жасай алады [4].

Сандық валюта төлем уақытын едәуір қысқартады. Келесі жылдың өзінде орталық банктерден және басқа реттеушілерден барлық рұқсаттар алынуы мүмкін. Ал 2018 жылы валютаны коммерциялық пайдалану басталады. Сонымен қатар, БАҚ сатуларға, мобильді қосымшаларға және әлеуметтік желілерге байланысты Цифрлық банк өнімдері туралы жиі айтып отырады, McKinsey зерттеулерінің нәтижелері жаңа технологияларды енгізуден сөзсіз бизнес-пайданы, бизнес процестерді автоматтандыру және фронт-кеңсе қызметін цифрлық арналарға аудару есебінен шығын базасының және провизиялар құру жөніндегі шығыстардың азаюын көрсетеді.

Бұл дегеніміз, ішкі тиімділікті арттыру арқылы клиенттердің қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін қызмет көрсетудің бүкіл процесі оңтайландырылады. Банк саласында цифрлық қызмет көрсету арналарына көшу клиенттермен қарым — қатынасты және оларға қызмет көрсету тәсілдерін жаһандық қайта қарауды білдіреді, бұл банктер енді ақша сақтаумен айналыспайды-енді олар ақпаратты сақтайды және оның қауіпсіздігін қамтамасыз етеді [5].

Веб-порталдармен бірге бизнес-аналитика саласындағы шешімдер мен қызметтерді әзірлеуге және сатуға маманданған әлемдегі ең ірі жеке IT-компания болып табылатын SAS компаниясы banker.kz және banki.ru сондай — ақ ВАІ-банктік басқару институты (АҚШ) зерттеулер жүргізді, нәтижесінде қазақстандық, ресейлік және американдық банктердің клиенттеріне қашықтықтан қызмет көрсету қызметтеріне қанағаттану туралы деректер алынды. Зерттеу нәтижелері қазақстандық банктердің клиенттері Ресей тұрғындарына қарағанда анағұрлым белсенді екенін көрсетті. Ресейлік клиенттердің 33% - ы, Егер Қазақстанда көрсеткіш тек 10% - ды құраған кезде, анағұрлым инновациялық құралдар мен сервистер ұсынылатын болса, банкті ауыстыруға дайын екендіктерін растады. АҚШ тұрғындары үшін көрсеткіштер одан да жоғары болды, бұл 25-34 жастағы респонденттердің 40% және 21-24 жастағы респонденттердің 48% құрайды. Сондай-ақ, Қазақстандық банктердің клиенттері АҚШ-тағы банк клиенттеріне қарағанда электрондық және мобильді банкингтің неғұрлым белсенді пайдаланушылары болып табылатыны анықталды: сауалнамаға қатысқан қатысушылардың 55,15% - ы banker.kz, олар онлайн-банкінгі айына кемінде 5 рет пайдаланады, ал 51,5% - ы бірдей кезеңділікпен мобильді банкті пайдаланады. АҚШ тұрғындары үшін көрсеткіштер сәйкесінше 40% және 22% құрады. Ал ресейліктер қашықтықтан қызмет көрсетудің ең белсенді қолданушылары болып шықты-сәйкесінше 73,7 және 65,5%. Айта кету керек, АҚШ пен Ресей банктерінің клиенттері негізінен ақша аударымдарын жүргізу үшін қашықтықтан қызмет көрсетуді пайдаланады (Ресейде 41,5% және АҚШ-та 66%), бұл кезде Қазақстан тұрғындары осы банк өнімдерін шоттарды төлеу үшін жиі пайдаланады (50%), ал ақша аударымдары тек екінші орында тұр. Сондай-ақ, зерттеулер көрсеткендей, АҚШ-та сауалнамаға қатысушылардың 46% - ы инвестициялық шоттарды басқару үшін интернет пен мобильді банкингті пайдаланады, ал Ресей мен Қазақстанда респонденттердің 1% - дан азы инвестициялау құралдарын пайдаланады, бұл қызметтің әлдеқайда аз таралуына байланысты. Электрондық банктік қызметке қанағаттануы ұялы банкингке қарағанда жоғары. Мұның себебі-интернет-банкінг нарықта ертерек пайда болды және бұл өнім неғұрлым дамыған. Дегенмен, қанағаттану дәрежесі бойынша сауалнама барлық үш ел үшін жоғары нәтижелер көрсетті және 70% - дан асады: Қазақстан үшін бұл көрсеткіш "мобильді банкинг" санатында 74,5% - ды және "интернет банкинг" санатында 81,5% - ды құрады. Сандық қызмет көрсету арналарына қызығушылықтың артуына қарамастан, дәстүрлі қызметті пайдалану көрсеткіші зерттеуге қатысушы барлық үш елде танымалдылығын жоғалтпайды: АҚШ-тағы респонденттердің шамамен 41% — ы және 16% - ы банк филиалдарына жүгінеді және сәйкесінше call-center қызметтерін пайдаланады. Дәстүрлі қызмет көрсету арналары Қазақстандағы респонденттердің 21,5%

- ы және Ресейдегі респонденттердің 20% - ы танымал. Ал Call — center қызметін пайдаланушылар Қазақстан мен Ресейде 60% болып табылады [6].

Осылайша, бүгінде көп арналы болу қажет-банктерден Клиент осы уақытта оған қосымша байланыс құралдарын қосу мүмкіндігімен ыңғайлы арнаны пайдаланатын аймақ құру қажет. Ағымдағы жылы бір ай ішінде Интернет арқылы қолма-қол ақшасыз төлем бойынша орташа есеппен 2,4 млн. транзакция жүргізіледі және алдыңғы кезеңмен салыстырғанда көрсеткіштер өсуді тоқтатпайды. Интернет-банкингтің танымалдылығының артуымен қазақстандықтар арасында төлемнің орташа чегі де ұлғаюда. Қазақстандағы екінші деңгейдегі банктер заманауи трендтерден қалмауға, үнемі технологиямен қысқа аяғында болуға тырысады. Сондықтан бізде blockchain технологиясын енгізу тек уақыт мәселесі. Сандық банкингтің алғашқы пайдаланушысы бөлшек сауда секторы болып табылады-бөлшек банкинг одан да мобильді, көп деңгейлі және виртуалды болады.

Жаңа буын банкингінің клиенті болу үшін банкке құжаттарға қол қою үшін бір рет қана келу жеткілікті болады, немесе кейбір жағдайларда үйден шықпай-ақ пайдаланушы болу жеткілікті. Бүгінде банктер өз клиенттері үшін шоттарды қашықтықтан, онлайн-режимде ашуға қабілетті. Бірақ көптеген елдердің заңнамасы банктен "өз клиентінді біл" процедурасын жүргізуді талап етеді. Яғни, банк қызметкері адаммен кездесіп, оның нақты және шынымен банктің клиенті болғысы келетініне көз жеткізуі керек. Сондықтан кем дегенде бір кездесу қажет.

Мысалы, "Altyn Bank" АҚ-цифрлық трансформацияны жүзеге асырған және Altyn-і цифрлық платформасын іске қосқан алғашқы қазақстандық банк клиентке үйден немесе кеңседен шықпай-ақ бейне сұхбат арқылы онлайн шоттар ашуды ұсынады. Цифрлық платформалардың дамуы деректерді өңдеу және талдау менеджерлеріне үлкен мүмкіндіктер ашады. Мұнда клиенттік аналитика және деректердің үлкен көлемі туралы мәселе көтеріледі. Банктер қаржылық операциялар мен клиенттердің мінез-құлқы туралы қол жетімді ақпаратқа ие бола отырып, өз клиенттерін егжей-тегжейлі түсінуге қол жеткізе алады. Мұнда банктік реттеу органдары бақылауға құқылы деректерді иелену және басқару және олардың құпиялылығы туралы сұрақтар туындайды-және олар мұны өте мұқият жасайды. Сандық қызмет көрсетуді, банкингті және онымен байланысты қызметтерді жақсарту үшін осы ақпаратты пайдалану мүмкіндіктері өте үлкен. Бұл тәсіл ROI сандық банкингінің максималды мөлшерін қамтамасыз ете алады [7].

Қашықтан банктік қызмет көрсету арналарын дамыту банктерге бөлімшелердегі дәстүрлі қызмет шығындарын азайтуға көмектесетін үлкен артықшылықтар береді. Дәстүрлі қызмет көрсету арналарына сұраныс күн өткен сайын төмендеп келеді және сервистің жоғары деңгейін қолдау үшін бүгінгі күні ерекше Талдамалық құралдар қажет екені сөзсіз. Мұндай құралдар банк клиентінің қалауын талдауға және клиентке қажетті уақытта сервис пен ұсыныстардың қажетті деңгейін беруге мүмкіндік береді.

ҚОЛДАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Лаврушин О. И. Банковское дело //12-е изд. Москва Кронус – 2016- с. 701
2. Абдимомынова А. Ш., Казбайқызы А. Модель взаимодействия элементов национальной инновационной системы на региональном уровне.//Молодой ученый, № 5 (109), март, 2016 г. с.31–34.
3. Журавлева Ю. А. Финансовые инновации в международном банковском бизнесе // Вестник Академии. — 2016. — № 2. — С. 18–27.
4. Digital banking — останутся лишь цифры. — <http://nb.kz/2622/> В Казахстане увеличивается количество услуг в онлайн-режиме.
5. <http://profit.kz/news/33625/> Cracking the digital code: McKinsey Global Survey results. <http://www.mckinsey.com> Жители Казахстана оказались самыми лояльными клиентами своих банков. http://www.sas.com/ru_ru/news/press-releases/2016
6. Казахстанцы предпочитают онлайн-сервисы банковских услуг. https://liter.kz/ru/articles/show/18907-kazahstancy_predpochitayut
7. Анализ интернет банков БВУ. Сентябрь 2016. <http://ranking.kz/ru/a/reviews> Самые лояльные клиенты своих банков — казахстанцы. <http://www.bizlife.kz/>

РЕЗЮМЕ

Данная статья посвящена инновационным технологиям в банковской сфере. Инновационные продукты и услуги в коммерческих банках являются одной из основных частей банковской деятельности и двигающим рычагом в развитии финансового института. Описаны идея технологии ведущих мировых банков blockchain суть которых состоит в том, что пользователи могут производить анонимные быстрые и дешевые переводы

RESUME

This article is devoted to innovative technologies in the banking sector. Innovative products and services in commercial banks are one of the main parts of banking activities and a driving lever in the development of a financial institution. The idea of the technology of the world's leading blockchain banks is described, the essence of which is that users can make anonymous, fast and cheap transfers

УДК: 336.148

Рахимова Н., БФ-41

Научный руководитель: **Хусаинов Б.М.,** к.с.-х.н., доцент

Западно-Казахстанский аграрно-технический университет им. Жангир хана, г. Уральск

УПРАВЛЕНИЕ БЮДЖЕТНЫМ ДЕФИЦИТОМ НА ПРЕДПРИЯТИИ ГУ «ОТДЕЛ ЭКОНОМИКИ И ФИНАНСОВ БОКЕЙОРДИНСКОГО РАЙОНА»

Аннотация

В статье рассматривается сущность процесса управления бюджетным дефицитом на государственном предприятии. Подтверждено комплексное влияние практического использования современных инноваций в финансово-экономической сфере. Представлена организационная структура предприятия, которая способствует управлению бюджетным дефицитом. Рассмотрено на эффективной практике использования богатого зарубежного опыта. Точно подсчитано статистическими нормами и экономическими методами, все этапы последовательного финансирования бюджетного дефицита.

***Ключевые слова:** бюджет, дефицит, менеджмент, инновация, финансы.*

В современном цифровом мире бюджетный дефицит это важнейший показатель потенциального состояния экономики конкретной страны или государственного предприятия.

Проблема оздоровления бюджетного дефицита приобрела огромное значение, потому что бюджет не только отражает состояние экономики, но и оказывает на нее прямое влияние.

Воздействие положительно если управление бюджетными потоками способствует экономическому росту, повышению эффективности экономики, улучшению состояния финансово-кредитной системы.

Оздоровление бюджета ГУ «Отдел экономики и финансов Бокейординского района» предусматривает проведение целого комплекса мероприятий, обеспечивающих составление и исполнение реального сбалансированного бюджета, расходы которого имеют конкретные источники финансирования, даже в случае их ограниченности, позитивно влияющие на экономику страны.

Установлено, что стратегический процесс управления бюджетным дефицитом необходимо поставить на реальные рельсы с целью обеспечения высокой эффективности производства.

Вследствие этого, возникают определенные вызовы и рискованные ситуации, которые являются между функциональным трендом развития и инновационным взглядом на происходящее.

Детальное изучение существующей проблемы приводит к сконцентрированному на мотивации работников решению администрации для окончательного сопровождения материальных ресурсов.

Адаптивная безопасность данный подход подразумевает, что контроль рисков, управление доверием и обеспечение безопасности рассматриваются как непрерывный процесс, в рамках которого происходит предупреждение и снижение постоянно эволюционирующих кибернетических угроз [1].

В настоящее время банковская сфера казахстанской экономики претерпевает тектонические изменения в своей стратегической инициативе по кредитам и волатильности депозитов.

Современный быстроизменяющийся мир показывает, что политические разногласия и экономические санкции США, а также Европейского союза против Российской Федерации контрпродуктивны.

В итоге усиливается импорто-замещение промышленных товаров и финансовых услуг в строгом соответствии с буквой закона, благодаря массовому производству продукции первой необходимости.

В связи с этим руководителю предприятия необходимо знание организационной структуры, так как от ее эффективности зависит полное развитие в долгосрочной перспективе (табл. 1).